

Závěrečná doporučení

Radko Hokovský, Jiří Kopal

1. Praktická doporučení pro politické strany v oblasti komunikace

V naší studii o politickém diskursu na téma integrace imigrantů a menšin jsme ukázali, že politické strany hlavního proudu jsou, na rozdíl od extremistických stran, mnohem méně ochotné, anebo schopné zdůvodnit a vysvětlit voličům své politické postoje ohledně imigrantů a menšin. Předpokládáme, že tento nedostatek politické komunikace je hlavním důvodem dominance populistů a extremistů ve veřejné debatě o tomto tématu. Z téhož důvodu jsou okrajové strany voliči vnímány jako kompetentnější k řešení problémů v dané oblasti. Co by měly tradiční mainstreamové strany udělat, aby znovunabýly kontrolu nad politickou agendou, získaly zpět zdráhavé voliče a zmenšily pole působnosti extremistů?

Nabízíme čtyři doporučení pro středolevicové a středopravicové strany. Doporučení lze uplatnit v zemích, kde jsou silné extremistické strany součástí parlamentu, stejně jako ve státech, kde teprve klepou na jeho dveře. Pokud vedení tradičních stran nechce v příštích volbách do Evropského parlamentu v květnu 2014 přenechat značný počet křesel populistům, mělo by zvážit implementaci těchto doporučení již při přípravách na tyto volby.

a) Zpolitizujte téma

Je třeba, aby vedení politických stran hlavního proudu změnilo způsob, jakým přemýšlí o integračních politikách. Tyto by neměly zůstat pouze technickou otázkou, které se politické strany snaží vyhýbat ve veřejných debatách. Naopak, politici by měli z problematiky vytvořit politické téma, které bude standardním bodem politické agendy. V Rakousku, Dánsku, Nizozemí a dalších zemích, ve kterých jsou silné extremistické strany již delší dobu součástí národních parlamentů, se imigrace dávno stala politickým tématem. Ale došlo k tomu pouze díky iniciativě extrémní pravice, která ovládla veřejnou debatu na toto téma a s úspěchem prosazovala změny v imigrační politice. Měly by to však být mainstreamové středopravé a středolevé strany, které se tématu ujmou a představí jej jako legitimní předmět slušné a konstruktivní politické soutěže.

b) Prioritizujte na politické agendy

Nestačí pouze uznat politickou povahu tématu, je potřeba téma zařadit vysoko na seznam programových priorit. Otázka imigrace a menšin pravděpodobně nedisponuje potenciálem vyhrát volby, ale když jí tradiční politické strany nebudou věnovat dost pozornosti, může je to o volební vítězství připravit. Integrace migrantů a menšin by měly figurovat jako druhá či třetí priorita politického programu: po oživení ekonomického růstu v případě pravice a v případě levice po snižování nezaměstnanosti. Strany by měly jasně popsat vlastní politickou pozici a podpořit ji srozumitelnými a atraktivními argumenty, které se budou zakládat na hodnotách daného politického proudu. Když se strany budou moci opřít o jasný program, nebudou muset zůstat v pozici pasivního

pozorovatele, který jen občas reaguje na požadavky extrémní pravice. Budou moci zaujmout roli rozhodujícího aktéra, který určuje, o čem se bude diskutovat, vede veřejnou debatu a nabízí realistická řešení existujících problémů.

c) Jmenujte mluvčí a vyberte odborníky

Mainstreamové strany nepotřebují jen propracované a detailní programy integrační politiky, potřebují také tváře, které je budou reprezentovat ve veřejných a odborných debatách. Vedení strany by mělo určit, kdo bude stranu takto zastupovat. Vybraní lidé by měli být mladší oblíbené osobnosti s vynikající schopností komunikace. Měli by být schopni šířit své odborné znalosti a prosadit svůj názor ve veřejné debatě. Nicméně určení politického mluvčího nestačí. Je třeba, aby tento politik měl tým expertních spolupracovníků z oblasti imigrace a integrace, kteří budou průběžně konzultovat návrhy svých politických opatření se státní správou, think-tanky, akademiky a neziskovými organizacemi.

d) Přeneste soutěž do hlavního politického proudu

Posledním krokem je přenesení politického boje v otázkách imigrace a menšin do hlavního proudu politické diskuse. Extrémisté z okrajů politického spektra útočí na tradiční strany kvůli budoucnosti integrační politiky. Je třeba tento zápas civilizovat a přenést jej do hlavního politického proudu mezi pravý a levý střed. Jakmile mainstreamové strany získají kontrolu nad touto agendou, budou schopny začít slušnou, věcnou, i když možná ostrou diskusi o imigrantech a menšinách, která bude pro voliče srozumitelná. Ti pak budou mít možnost vybrat si mezi soupeřícími politickými alternativami. V důsledku přijdou extrémisté a populisté výhodu (založenou na pasivitě hlavních politických stran) a budou ztrácet hlasy. Zadržet, přesun a zintenzivnění soutěže do středu politického spektra podníká kreativitu při hledání a formulování těch nejefektivnějších politik imigrace a integrace. V ideálním případě budou tyto politiky výsledkem transparentní veřejné debaty a budou podporovány většinou společnosti.

2. ...a po úspěšné komunikaci... nezapomeňte prosadit, provádět a vyhodnocovat měřitelné dlouhodobé politiky v praxi

Přestože proaktivní a rozhodná politická komunikace v citlivé oblasti integrace je pro všechny politické strany naprostou nezbytností, bez konkrétních zlepšení a výsledků pramenících z praktických každodenních politických opatření nelze očekávat dlouhodobou důvěru společnosti a úspěšnou integraci přistěhovalců. Znovu zdůrazňujeme opravdová opatření, která by v ideálním případě mohla být použita politiky obou hlavních politických proudů.

a) Učiňte transparentní rozhodnutí, jak v průběhu let měřit dopady politických opatření

Politici z tradiční levice i pravice se musí zaměřit na aplikaci principů řádné správy věcí veřejných a odpovědnosti při financování a implementaci integračních projektů. Prvním problémem je možnost získávání měřitelných údajů o menšinách, které chtějí většinové evropské společnosti integrovat. Po mnoha letech neodpovědných postupů, neurčených priorit a pochybnostech o možnosti úspěchu, občané chtějí konečně vidět pokrok. Média očekávají kvantitativní údaje, které dokážou či vyvrátí úspěch integrace. Tato data ohledně muslimů a Romů je nesmírně obtížné získat a ta, která máme k dispozici, jsou povrchního charakteru a neúplná a tudíž nezachycují komplexní obraz etnické situace.

Krom toho, k hodnocení úspěchu integrace by se nemělo přistupovat pouze de iure. To je obvyklý postup většiny mezinárodních agentur, kterým ovšem chybí zkušenosti se situací v daném místě. Zhodnocení úspěchu by se mělo zakládat na faktické znalosti a zkušenosti situace.

V případě, že sběr údajů o různých etnikách bude nadále příliš citlivou otázkou, i přes spolehlivou ochranu soukromí a dlouhodobé prosazování tohoto postupu ze strany nevládních organizací bojujících proti diskriminaci, doporučujeme investovat do metodologie a standardizovaných postupů kvalitativního výzkumu vybraných komunit. Pokrok, nebo jeho nedostatek, pak bude zřejmý při porovnání jejich vývoje v čase a srovnání s ostatními komunitami. Další výhodou hloubkového a pravidelného kvalitativního výzkumu vybraných komunit v čase je, že tato metoda může poukázat na nebezpečné trendy a nové problémy, které ještě nejsou širší společností reflektovány. Tyto metody hodnocení mohou být v průběhu let vylepšovány i díky sdílení výsledků s ostatními státy na evropské úrovni.

b) Prioritizujte vzdělání

Prioritním politickým opatřením by mělo být poskytnutí vzdělání založeného na začleňování minorit do společnosti. Důraz by měl být především kladen na předškolní instituce a základní školy. Všichni politici mají příležitost zabránit negativnímu dopadu imigrace na státní rozpočet a sociální politiky, v případě že dokážou poskytnout menšinám ve všech oblastech země všeobecnou školní docházku do státních škol a prosadit její dodržování ze strany menšin. Je třeba začít na místní úrovni. Na inklusivní vzdělávání by se mělo nahlížet jako na preventivní opatření proti segregaci a ghettoizaci muslimů i Romů a předcházení vzniku paralelních společností. Inklusivní přístup nemá výhody pouze pro menšiny, i pro žáky z majoritní společnosti bude přínosem získání sociálních dovedností, jako je komunikace se členy menšin v každodenních situacích, či zvládání neshod s nimi nekonfliktním způsobem.

c) Ved'te dále debatu o boji proti diskriminaci a postupujte podle jejich výhod a nevýhod v praxi

Politická antidiskriminační opatření doposud rozdělovala levici a pravici mnohem více než opatření zmíněná výše. Mnohými středo-pravicovými politiky, liberálními i konzervativními, jsou stále vnímána jako produkt „socialistické Evropy“. Navíc byla de iure nedávno úspěšně zavedena ve všech zemích EU „z Bruselu“, skrze právně závazné směrnice. Implementace ovšem probíhala často váhavě, či dokonce přes protesty místních politiků a autorit. Drtivá většina obyvatelstva, alespoň co se střední Evropy týče, dodnes nechápe jejich přínos, a někdy ani význam a zaujímá podezřívavý postoj k jejich deklarovaným výhodám. Tato opatření by se měla v následujících letech pečlivě dodržovat, a to včetně judikatury různých soudních instancí. Teprve po několika letech by mělo přijít na řadu hodnocení výhod a rizik, které tento postup podle mínění levice i pravice přinesl a jak ovlivnil životy a podnikání občanů. Rovnováha mezi svobodou a rovností by měla být dodržována takovým způsobem, který umožní úspěšnou integraci, stejně jako svobody v soukromé sféře. Teprve poté by měla být navržena, projednána a realizována jakákoli nová opatření s cílem získat potřebnou legitimitu na národní a místní úrovni.

Kontakt:

Radko Hokovský – hokovsky@evropskehodnoty.cz

David Zahumenský – dzahumensky@llp.cz